

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.013.01.2016

P/16/017

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/017 – Gospodarowanie środkami funduszy celowych będących w dyspozycji Ministra Skarbu Państwa.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	Alicja Szczepaniak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/54/2016 z 10 sierpnia 2016 r. Jacek Żmurko, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/53/2016 z 10 sierpnia 2016 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-4)</p>
Jednostka kontrolowana	Grupa Lotos S.A. w Gdańsku, ul. Elbląska 135, 80-718 Gdańsk (dalej: „Grupa LOTOS S.A.”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zarząd Grupy Lotos S.A. w Gdańsku ¹ . <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 5)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność spółki Grupa LOTOS S.A. w zakresie uzyskania i wykorzystania wsparcia w latach 2013-2016 (I półrocze) udzielonego jej w ramach środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorstw.

Grupa LOTOS S.A. w badanym okresie uzyskała wsparcie niebędące pomocą publiczną w wysokości 529.482 tys. zł na realizację projektu opóźnionego koksowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą (dalej: „Inwestycja”), zachowując przy tym wszystkie formalne warunki do jego uzyskania, wskazane w rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 11 sierpnia 2011 r. w sprawie wsparcia niebędącego pomocą publiczną³ (dalej: „rozporządzenia w sprawie wsparcia niebędącego pomocą publiczną”). Wniosek o udzielenie wsparcia został przez beneficjenta przygotowany zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia i zawierał wszystkie wymagane informacje oraz załączniki, a planowany wkład własny jakim dysponowała Grupa LOTOS S.A. (2.038.841 tys. zł) stanowił istotny udział w kosztach realizacji Inwestycji.

Pozyskane przez Grupę LOTOS S.A. środki wsparcia zaplanowano wykorzystać do końca I półrocza 2018 r. Do 30 czerwca 2016 r. fundusze wydatkowane były na realizację projektu zgodnie z załączonym do umowy biznesplanem i harmonogramem działania. Pojawiające się odchylenia w ramach zrealizowanych przez Grupę LOTOS S.A. płatności nie stanowiły zagrożenia dla jego realizacji i nie mają istotnego wpływu na osiągnięcie kolejnych kamieni milowych, a tym samym na końcowy termin wykonania Inwestycji. Środki związane z realizacją Inwestycji gromadzono na wyodrębnionych rachunkach bankowych i księgowano na osobnych

¹ W skład którego wchodzi: Robert Pietryszyn, Prezes Zarządu (do 13.04.2016 r. Prezesem Zarządu był Pan Paweł Olechnowicz), oraz Wiceprezesi Mariusz Machajewski, Marcin Adam Jastrzębski, Przemysław Jan Marchlewicz i Mateusz Aleksander Bonca.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U z 2016 r. poz. 530

kontaktach księgowych. Przekazywane Ministrowi sprawozdania z wykorzystania wsparcia były rzetelne i przygotowane terminowo.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Inwestycja w instalację opóźnionego koksowania, umożliwiająca bardziej zaawansowany, głębszy przerób ropy naftowej była realizowana przez Grupę LOTOS S.A. jako głównego wykonawcę oraz podwykonawcę – spółkę zależną LOTOS Asphalt Sp. z o.o. (dalej: „LOTOS Asphalt”) przy współfinansowaniu Ministerstwa Skarbu Państwa. Założono, że dzięki Inwestycji ciężkie pozostałości procesu rafinacji będą mogły być przerobione na wysoko marżowe produkty takie jak olej napędowy i paliwo lotnicze. Jednocześnie ograniczone zostanie wytwarzanie produktów charakteryzujących się niskimi marżami, takimi jak asfalty oraz ciężkie oleje opałowe. Inwestycja (określana przez spółkę jako Projekt EFRA, czyli Efektywna Rafinacja) obejmuje osiem zadań (z tego trzy wsparte środkami Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorstw). Jest to zespół nowoczesnych, powiązanych ze sobą precyzyjnie instalacji m.in.: Instalacja Opóźnionego Koksowania (DCU), Instalacja Produkcji Wodoru (HGU), Instalacja Hydroodsiarczania Benzyny z Koksowania (CNHT), Instalacja mycia LPG (LPGTU), Instalacja logistyki i magazynowania koksu (CS-LF) oraz Instalacja Destylacji Hydrowaxu (HVDU).

Zgodnie z założeniami, realizacja Inwestycji o planowanej wartości 517.754,0 tys. euro (ok. 2.343.000 tys. zł), pozwoli podnieść modelową marżę rafineryjną o dodatkowe 2 USD na każdej baryłce przerobionej ropy. Grupa LOTOS S.A. uzyska maksymalną elastyczność w zakresie optymalizowania produkcji w zależności od cen rynkowych surowców i produktów – od całkowitego zaniechania wytwarzania produktów ciężkich w okresie niskich marż, do produkowania znacznych ilości asfaltu.

(dowód: akta kontroli str.15-86, 652-653)

1. Udzielenie wsparcia ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców

Opis stanu faktycznego

1.1. W badanym okresie Grupa LOTOS S.A. nie otrzymała pomocy publicznej w celu ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstwa, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców⁴ oraz rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców⁵.

(dowód: akta kontroli str. 13-177, 427-428)

Grupa LOTOS S.A. uzyskała niebędące pomocą publiczną wsparcie w formie objęcia przez Skarb Państwa akcji nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki w ramach oferty publicznej z prawem poboru w zamian za wkład pieniężny w kwocie 529.482 tys. zł pochodzący z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorstw. Grupa LOTOS S.A. podjęła m.in. następujące działania w celu realizacji Inwestycji:

- 9 sierpnia 2011 r. Prezes Zarządu wydał polecenie służbowe w sprawie przygotowania Raportu porównującego różne scenariusze inwestycyjne zapewniające realizację celu strategicznego „Zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca”;

⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 406 – rozporządzenie uchylone z dniem 30 kwietnia 2015 r.

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 531 ze zm.

- 14 listopada 2011 r. Zarząd podjął uchwałę o przystąpieniu do projektu p.t.: „Zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienia przerobu surowca – faza projektu bazowego i FEED dla koksowania”;
- 21 lipca 2014 r. Zarząd podjął uchwałę w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Walnego Zgromadzenia o podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji nowych akcji;
- 4 sierpnia 2014 r. Zarząd podjął uchwałę w sprawie ubiegania się o udzielenie przez Ministra Skarbu Państwa wsparcia niebędącego pomocą publiczną, poprzez objęcie przez Skarb Państwa akcji nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A. w zamian za wkład pieniężny w wysokości 530 mln zł;
- 4 sierpnia 2014 r. Grupa LOTOS S.A. złożyła „Wniosek o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną”;
- 8 sierpnia 2014 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o pozytywnym zaopiniowaniu biznes planu projektu „Budowy instalacji opóźnionego koksowania oraz instalacji towarzyszących”;
- 15 października 2014 r. Spółka zawarła z Ministrem Skarbu Państwa umowę o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną w celu finansowania Inwestycji Spółki (dalej: „Umowa Wsparcia”).

Inwestycja formalnie weszła w fazę realizacji 26 czerwca 2015 r. wraz z podjęciem przez Radę Nadzorczą Grupy LOTOS S.A. uchwały nr 44/IX/2015, wyrażającej zgodę na jej realizację, zgodnie z warunkami finansowania uzgodnionymi z instytucjami finansowymi, udzielenie warunkowej pożyczki spółce podporządkowanej LOTOS Asphalt, ustanowienie zabezpieczeń przez Grupę LOTOS S.A. oraz na podwyższenie kapitału LOTOS Asphalt. Zatwierdzony łączny budżet rzeczowych nakładów inwestycyjnych wynosi 517.754,0 tys. euro, w tym dla części Inwestycji przynależnej Grupie LOTOS S.A. - 110.210,0 tys. euro, a pozostałe środki LOTOS Asphalt.

(dowód: akta kontroli str. 6-12, 135-177, 191-192, 541-544)

1.2. W dniu 4 sierpnia 2014 r. Grupa LOTOS S.A. złożyła „Wniosek o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną”, na podstawie którego ubiegała się o wsparcie w formie objęcia przez Skarb Państwa akcji nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki, w zamian za wkład pieniężny w wysokości 530.000 tys. zł (§ 9 ust 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wsparcia niebędącego pomocą publiczną). Wsparcie miało zostać przeznaczone na sfinansowanie realizacji projektu opóźnionego koksowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Inwestycja, jak wskazano we Wniosku, ma pozwolić na zasadniczą zmianę technologii produkcji poprzez poprawę efektywności prowadzonej działalności rafinerijnej w efekcie pogłębienia stopnia konwersji ropy naftowej.

Do Wniosku załączono m.in.: biznesplan Inwestycji oraz Test Prywatnego Inwestora, sporządzony przez niezależny od Grupy LOTOS S.A. podmiot zewnętrzny.

Test Prywatnego Inwestora dla transakcji udzielenia wsparcia, niebędącego pomocą publiczną, dla Grupy LOTOS S.A., wykazał brak znamion pomocy publicznej, w transakcji objęcia akcji Grupy LOTOS S.A. przez Skarb Państwa w ramach nowej emisji akcji i wynikającą z tego możliwość wsparcia ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorstw.

(dowód: akta kontroli str. 13-134)

1.3. Całkowity koszt realizacji Inwestycji (ujęty w biznesplanie stanowiącym załącznik do Umowy Wsparcia) zawierający poza rzeczowymi wydatkami

inwestycyjnymi na środki trwałe, przepływy pieniężne związane z obsługą finansowania dłużnego, szacowany był na 2.343.000 tys. zł, z tego środki własne (łącznie 77,4% Inwestycji: w tym kredyt Inwestycyjny 1.500.000 tys. zł i pozostałe środki własne 313.000 tys. zł.) oraz środki z podwyższenia kapitału Grupy LOTOS S.A. w ramach wsparcia (łącznie 22,6%, tj. 530.000 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 15-86)

Część finansowania własnego została zaplanowana z przyszłych zysków spółek w okresie realizacji Inwestycji⁶, na ok. 587.530,0 tys. zł z czego 415.529 tys. zł to środki Grupy LOTOS S.A., a 172.001 tys. zł LOTOS Asphalt. W związku z tym, że LOTOS Asphalt realizuje główną część Inwestycji, w tym dwa kluczowe zadania inwestycyjne (tj. instalacje DCU⁷ wraz z CNHT⁸ oraz HGU⁹ – zadania nr 1 i 2 wskazane w szczegółowym harmonogramie), na które LOTOS Asphalt zostało w tym celu dokapitalizowane przez Grupę LOTOS S.A., 7 lipca 2015 r., zgodnie z zapisami § 5 ust 8 Umowy Wsparcia¹⁰, nastąpiło przekazanie zasadniczej części Środków Wsparcia do LOTOS Asphalt. Łącznie wpłacono kwotę 450.006,2 tys. zł (z czego 450.000 tys. zł pochodziło ze środków wsparcia i dodatkowo 6,2 tys. zł ze względów proceduralno-rozliczeniowych ze środków własnych Grupy LOTOS S.A.) i przekazano ją na wydzielony rachunek bankowy w LOTOS Asphalt.

(dowód: akta kontroli str. 178-200, 400-401)

Łączne wydatki na Inwestycję (wydatki rzeczowe, koszty finansowe i środki niezbędne dla zasilenia konta rezerwowego na obsługę zaciągniętego zadłużenia) określone zostały na 2.568.323,0 tys. zł (495.011 tys. zł Grupa LOTOS S.A. i 2.073.312 tys. zł LOTOS Asphalt). Źródła finansowania zaprezentowane w bankowym modelu finansowania całej Inwestycji w obydwu spółkach ją realizujących, przedstawiały się następująco:

- a) środki wsparcia 529.482 tys. zł (stanowiące 20,6% wartości Inwestycji) z tego: 79.482 tys. zł w Grupie LOTOS S.A. (tj. 16,1 % części Inwestycji przeznaczonych przez Grupę LOTOS S.A.) ukierunkowane na realizację Zadania 3 z harmonogramu i 450.000 tys. zł w LOTOS Asphalt (21,7% wartości Inwestycji przeznaczonych przez LOTOS Asphalt) – na realizację Zadań 1 i 2 z harmonogramu;
- b) środki własne (w tym kredyt) 2.038.841 tys. zł, stanowiące 79,4% wartości Inwestycji z tego: 415.529 tys. zł w Grupie LOTOS S.A. (83,9% środków przeznaczonych na Inwestycję przez Grupę LOTOS S.A.) i 1.623.312 tys. zł w LOTOS Asphalt (78,3% środków przeznaczonych na Inwestycję przez LOTOS Asphalt)¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 34, 191-301, 400-401)

Zdaniem NIK planowane środki, w tym wkład własny jakim dysponowała Grupa LOTOS S.A., były wystarczające do osiągnięcia założonych celów, w tym spełnione zostały warunki wskazane w § 4 ust.3 rozporządzenia w sprawie wsparcia niebędącego pomocą publiczną wskazujące, tj. środki własne przedsiębiorcy powinny stanowić istotny udział w kosztach realizacji celów, o których mowa w § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia, który nie może wynosić mniej niż 30% tych kosztów.

⁶ tj. do 30.06.2018 r.

⁷ Instalacja opóźnionego koksowania.

⁸ Instalacja hydroodsiarczania benzyny.

⁹ Instalacja produkcji wodoru.

¹⁰ W oparciu o uchwałę z dnia 10 czerwca 2015 r nr 60/VIII/2015 Zarządu Grupy LOTOS S.A. oraz uchwałę z dnia 26 czerwca 2015 r. nr 44/IX/2015 Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

¹¹ Z tego 1.451.311 tys. zł stanowił kredyt inwestycyjny, a 172.001 tys. zł środki własne LOTOS Asphalt.

1.4. Wsparcie przyznane na podstawie Umowy wsparcia z 15 października 2014 r. zostało przekazane na wydzielony rachunek bankowy spółki Grupa LOTOS S.A. 13 stycznia 2015 r., tj. po 90 dniach od podpisania Umowy, co nie wpłynęło na realizację Inwestycji. Termin otrzymania wsparcia nie został określony w zapisach umownych. Natomiast w § 3 ww. Umowy wskazano, m.in. że nastąpi ono poprzez objęcie akcji nowej emisji Spółki w ramach wykonania przysługującego Skarbowi Państwa prawa poboru (w trybie subskrypcji zamkniętej). Przy czym ostateczna liczba akcji nowej emisji oraz cena emisyjna zostaną ustalone przez Spółkę w sposób zapewniający Skarbowi Państwa utrzymanie dotychczasowego udziału w kapitale zakładowym spółki (53,19%), a udzielone wsparcie nie przekroczy kwoty 530.000 tys. zł. Opłata zapisu na akcje spółki zostanie złożona przez Skarb Państwa (reprezentowany przez Ministerstwo Skarbu Państwa) na zasadach i w terminie określonym w Prospekcie emisyjnym i zostanie przekazana spółce przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych oraz firmy inwestycyjne pośredniczące w oferowaniu akcji nowej emisji.

(dowód: akta kontroli str. 135-157, 314, 448)

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność przygotowania wniosku o udzielenie wsparcia przez Grupę LOTOS S.A.

2. Wykorzystanie wsparcia

Opis stanu faktycznego

2.1. W § 4 Umowy wsparcia zapisano, że Grupa LOTOS S.A. zobowiązuje się przeznaczyć środki z udzielonego wsparcia w celu finansowania Inwestycji. W Biznesplanie podano, że pozyskane w ramach wsparcia środki posłużą Grupie LOTOS S.A. na realizację trzech z ośmiu szczegółowych zadań w ramach Projektu, w szczególności:

1. Zadanie 1. Zaprojektowanie, zamówienie urządzeń oraz budowę instalacji DCU wraz z instalacją CNHT oraz instalacją logistyki koksu realizowanych w ramach jednego kontraktu pod klucz,
2. Zadanie 2. Zaprojektowanie, zamówienie urządzeń oraz budowę instalacji wytwórni wodoru (HGU) realizowane w ramach osobnego kontraktu pod klucz,
3. Zadanie 3. Zaprojektowanie, zamówienie urządzeń oraz budowę instalacji destylacji HCB (HVDU) realizowane w ramach osobnego kontraktu pod klucz.

Biznesplan zawierał harmonogram wydatkowania środków pochodzących ze wsparcia dla wszystkich trzech ww. zadań.

(dowód: akta kontroli str. 15-86)

Umowa wsparcia zawierała m.in. zapisy w zakresie:

- a) wielkości wsparcia – kwota nie przekraczająca 530.000 tys. zł (§ 3 pkt 2),
- b) formy wsparcia – akcje Grupy LOTOS S.A. nowej emisji, w ramach wykonywania przysługującego Skarbowi Państwa prawa poboru (§ 3 pkt 2),
- c) przeznaczenia wsparcia – finansowanie na warunkach rynkowych Inwestycji, która pozwoli na rozbudowę istniejącego przedsiębiorstwa oraz zasadniczą zmianę technologii produkcji Grupy LOTOS S.A (§ 3 pkt 1),
- d) zobowiązania przedsiębiorcy, w szczególności do:
 - wykorzystania wsparcia zgodnie z celem (§ 4), na który zostało udzielone, w szczególności pełnego wykonania Inwestycji;

- przedkładania, do końca okresu wykorzystywania wsparcia, okresowych sprawozdań kwartalnych z wykorzystania udzielonego wsparcia i jego efektów (§ 5 ust 1 pkt 1),
- przedkładania sprawozdań finansowych, za każdy rok obrotowy, do końca okresu wykorzystywania wsparcia (§ 5 ust 1 pkt 2),
- przedkładania opinii i raportów biegłego rewidenta z badania sprawozdań rocznych finansowych (§ 5 ust 4 pkt 2),
- przedkładania opinii i raportu biegłego rewidenta z badania stanu wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celu, na który wsparcie zostało udzielone, oraz oceny uzyskanych efektów (§ 5 ust 4 pkt 2),
- zwrotu kwoty stanowiącej równowartość udzielonego wsparcia wraz z odsetkami ustawowymi, w przypadku stwierdzenia przez Ministra Skarbu Państwa, że umowa została zawarta na podstawie nieprawdziwych danych, Wsparcie zostało wykorzystane niezgodnie z celem lub na inne zadanie niż określono w umowie (§ 7).

Umowa była zgodna z wymogami § 15 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wsparcia niebędącego pomocą publiczną.

Wg zawartego w biznesplanie harmonogramu wydatkowania środków pochodzących ze wsparcia, do końca II kwartału 2016 r. przewidziano wykorzystanie 244 000 tys. zł, w tym na: Zadanie 1 – 176 500 tys. zł, Zadanie 2 – 33 500 tys. zł i Zadanie 3 – 34 000 tys. zł.

W zatwierdzonym przez Ministra Skarbu Państwa zaktualizowanym Szczegółowym Harmonogramie realizacji Inwestycji z 31 maja 2016 r. łączna wartość wydatkowania środków do końca II kwartału 2016 r. wyniosła 584.219,6 tys. zł, z czego środki wsparcia stanowiły 419 571,6 tys. zł. Na Zadanie 1 zaplanowano 327.512,9 tys. zł (316 102,4 tys. zł pochodzących ze wsparcia), Zadanie 2 – 45 821,2 tys. zł (44 938,3 tys. zł pochodzących ze wsparcia), Zadanie 3 – 58 530,8 tys. zł (całość winna pochodzić ze wsparcia).

(dowód: akta kontroli str. 135-177, 403-426, 483)

Ogółem zrealizowane do 30 czerwca 2016 r. płatności dla ww. trzech Zadań wyniosły 387 508 tys. zł (o 44.356 tys. zł mniej niż wynika z Harmonogramu), w tym środki własne 11 412 tys. zł i środki wsparcia 376 097 tys. zł (o 43 474 tys. zł mniej niż w Harmonogramie). LOTOS Asfalt wydatkował łącznie 320.360,1 tys. zł, w tym na: Zadanie 1 - 283 483,4 tys. zł ogółem (tj. o 44 029,5 tys. zł mniej niż w szczegółowym harmonogramie), w tym wsparcie 272 072 tys. zł; Zadanie 2 - 36 876,7 tys. zł (o 8 944,4 tys. zł mniej), w tym całość wydatków poniesiono ze wsparcia. Na Zadanie 3 realizowane przez Grupę LOTOS S.A. wydatkowano 67 147,8 tys. zł (o 8 617,0 tys. zł więcej niż w Szczegółowym Harmonogramie) - całość wydatków ze wsparcia.

W Zadaniu 1 i Zadaniu 2 odchylenia wynikały z faktu wstrzymania odebrania protokołu za Mobilizację i Tymczasowe Obiekty budowlane DCU+CNHT oraz HGU, a tym samym wstrzymania płatności (ok. 8.900,0 tys. zł), gdyż na koniec II kwartału 2016 r. prace dotyczące przygotowania obiektów zaplecza i magazynów dla wykonawcy nie zostały w pełni ukończone. Prace wykonano i odebrano w lipcu 2016 r. Realizacja ww. działań nie leży jednak na ścieżce krytycznej Inwestycji i nie ma istotnego wpływu na osiągnięcie kolejnych kamieni milowych, a tym samym na termin końcowy wykonania Inwestycji. Pozostała kwota odchylenia (44.000,0 zł) wynikała z opóźnionego w stosunku do planu, przedłożenia przez wykonawcę, protokołu dotyczącego prac budowlanych. Prace budowlane postępowały z planem,

niemniej późniejsze zaksięgowanie faktur i przesunięcie płatności na następny miesiąc, oznacza wejście w kolejny okres sprawozdawczy.

W Zadaniu 3 przyspieszenie płatności jednej faktury w stosunku do Szczegółowego Harmonogramu, zakładającego jej realizację na początku lipca (tj. w III kwartale), wynikało z dokonania rzeczywistej zapłaty w dniu 29 czerwca 2016 r., tj. o dwa dni wcześniej. Oznaczało to przesunięcie płatności do II kwartału.

(dowód: akta kontroli str. 203-213)

Środki przyznane na podstawie Umowy Wsparcia w wysokości 529.481,5 tys. zł były wydatkowane na realizację zadań wskazanych w biznesplanie, zarówno przez Grupę LOTOS S.A. jak i LOTOS Asphalt. Do końca II kwartału 2016 r. w ramach wydatków inwestycyjnych (objętych wsparciem) wydatkowano łącznie 89.568,8 tys. euro, tj. równowartość 376.096,7 tys. zł (Grupa LOTOS S.A. 67.148,0 tys. zł i LOTOS Asphalt 308.948,7 tys. zł), co stanowi około 71 % pozostałych środków wsparcia. Łącznie wydatki inwestycyjne na realizację projektu do końca II kwartału 2016 r. wyniosły 518.651,4 tys. zł (z planowanych ogółem w Szczegółowym Harmonogramie 2.201.316,8 tys. zł).

Stan środków wsparcia pozostałych 30 czerwca 2016 r. na wydzielonych rachunkach bankowych (z uwzględnieniem pożytków/odsetek, a także otwartych lokat bankowych) w obydwu spółkach wyniósł odpowiednio:

- a) w Grupie LOTOA S.A. – 17.767,7 tys. zł oraz 300 euro;
- b) w LOTOS Asphalt – 0 zł oraz 33.345,1 tys. euro na lokacie terminowej.

Wg stanu na 30 czerwca 2016 r. struktura źródeł finansowania całej Inwestycji przedstawiała się następująco:

- a) środki własne:
 - Grupa LOTOS S.A. – 415.529 tys. zł;
 - LOTOS Asphalt – 172.001 tys. zł;
 - pochodzące z kredytów bankowych i pożyczek – 1.451.311 tys. zł;
- b) środki wsparcia – 529.481,5 tys. zł (oraz dodatkowo odsetki od tych środków).

Kwota pożytków uzyskanych z odsetek od lokat zgromadzonych na rachunkach bankowych w obydwu spółkach¹² (z otrzymanych środków wsparcia), na dzień 30.06.2016 r. wyniosła łącznie 7.667,8 tys. zł i 29,5 tys. euro, z tego w Grupie LOTOS S.A. – 5.435,3 tys. zł, a w LOTOS Asphalt – 2.232,5 tys. zł oraz 29,5 tys. euro.

(dowód: akta kontroli str. 202-274)

Ogólny stan zaawansowania Inwestycji, skalkulowany w oparciu o zaawansowanie poszczególnych „kamieni milowych”, przy uwzględnieniu stałych wag, wyniósł 23% względem planowanego na ten dzień 20,5 %, zaś stopień zakontraktowania (na koniec czerwca 2016 r. wynosił ok. 80% budżetu razem z rezerwą). Wyprzedzenie realizacji prac wynikała m.in. z szybszego prowadzenia prac projektowych i realizacji zakupów zleconych przez Grupę LOTOS S.A. oraz szybszego postępu prac po stronie głównego wykonawcy w stosunku do przyjętych założeń.

(dowód: akta kontroli str. 205-213)

¹² W LOTOS Asphalt od momentu dokapitalizowania kwotą 450.000,0 tys. zł, środki wsparcia utrzymywane były na wyodrębnionym rachunku w banku PEKAO S.A. Po przewalutowaniu przez LOTOS Asphalt wszystkich środków Wsparcia z PLN na EUR, środki w EUR zostały zdeponowane na wyodrębnionym rachunku walutowym.

2.3. W latach 2013-2016 (I półrocze) w Grupie LOTOS S.A. przeprowadzono:

- 63 kontrole zewnętrzne (odpowiednio: 20 w 2013 r., 15 w 2014 r. 19 w 2015 r. i dziewięć w I półroczu 2016 r.);
- 79 zadań audytowych zrealizowanych przez Biuro Audytu Wewnętrznego Grupy LOTOS S.A. (dalej: „BAW”), odpowiednio: 24 w 2013 r., 24 w 2014 r., 23 w 2015 r. i osiem w I półroczu 2016 r.;
- 115 zadań auditowych realizowanych przez Biuro Zarządzania Procesami Grupy LOTOS S.A. (dalej: „BZP”), odpowiednio: 46 w 2013 r., 25 w 2014 r., 32 w 2015 r. i 12 w I półroczu 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 484-512, 565-570)

Z przeprowadzonych w badanym okresie w Grupie LOTOS S.A kontroli zewnętrznych żadna nie dotyczyła realizacji Inwestycji. Z zakończonych w 2016 r. (I półrocze) audytów wewnętrznych (realizowanych przez BAW) oraz zadań auditowych (realizowanych przez BZP) w badanym okresie pięć zadań koncentrowało się na badanej Inwestycji.

W Raporcie końcowym z 26 stycznia 2016 r. z realizacji zadania audytu wewnętrznego pod nazwą „Ocena zgodności uzyskanych zgód korporacyjnych na prowadzenie projektu EFRA z wymaganiami korporacyjnymi w tym zakresie” zawarto ocenę ogólną obszaru „niewymagający usprawnień”, co oznaczało spełnienie wymagań korporacyjnych w zakresie uzyskania wydawania zgód korporacyjnych, wynikających z:

- a) uregulowań prawnych, tj. Statutu Spółki, Regulaminu Zarządu Spółki, Regulaminu Rady Nadzorczej,
- b) uregulowań wewnętrznych, tj. Regulaminu Komitetu Inwestycyjnego Grupy LOTOS S.A.,
- c) uregulowań wewnątrz-proceduralnych, tj. Instrukcji „Zasady wyboru kontrahenta” oraz Procedury „Zakupy towarów i usług”.

Biuro Audytu Wewnętrznego rekomendowało:

- dokonanie korekt w Uchwale Komitetu Inwestycyjnego nr 80/2014 (tj. daty jej podjęcia oraz numeru działki) w celu zachowania spójności z informacjami zawartymi w Uchwale Zarządu nr 75/VII/2014, która w swojej treści odwołuje się do tej Uchwały Komitetu Inwestycyjnego,
- dokonanie korekty w podjętej Uchwale Zarządu nr 71/VIII/2014 (tj. wartości).

Uchwałą nr 26/2016 Komitetu Inwestycyjnego Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. z 14 kwietnia 2016 r.:

- omyłkowo wpisana pierwotna data uchwały została skorygowana z 30 lipca 2014 r. na 28 sierpnia 2014 r.,
- omyłkowo wpisany w treści § 1 numer działki 76/65 został skorygowany na 75/65.

(dowód: akta kontroli str. 513-550)

W raportach z czterech auditów poruszane były zagadnienia dotyczące zarządzania Inwestycją. Badano m.in.: aspekty środowiskowe, raportowanie realizacji i finansowania projektu, umowy o współpracy i zakupy usług doradczych, zakupy i zawieranie umów, działania prowadzone w komórkach organizacyjnych Pionu Dyrektora Projektu EFRA. W trzech raportach nie adresowano zaleceń. W jednym raporcie zalecono zwrócenie uwagi na niektóre sprawy formalne (m.in. większą staranność w przygotowaniu dokumentacji opisującej procesy realizowane przez

Biuro EK oraz zachowanie terminowości przy realizacji zadań, aktualizację zapisów dot. zakresów komórek i instrukcji, szkolenia pracowników).

Zgodnie z przyjętą przez Grupę LOTOS S.A. procedurą¹³ obejmująca planowanie, przygotowanie, przeprowadzanie i dokumentowanie audytów, skuteczność wdrożenia rekomendacji może zostać potwierdzona przez audytora w trakcie następnego auditu w tej komórce¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 551-564, 571-602)

2.4. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono okoliczności powodujących konieczność zwrotu przez przedsiębiorcę otrzymanych środków z Ministerstwa Skarbu Państwa.

(dowód: akta kontroli str. 427)

2.5. Grupa LOTOS S.A. 7 stycznia.2015 r. otworzyła w PKO BP dla potrzeb przechowywania i lokowania środków Wsparcia dwa rachunki bankowe w PLN (z czego jeden z nich wyłącznie do gromadzenia odsetek z tytułu lokowania środków wsparcia¹⁵). Ponadto 15 stycznia 2015 r. dodatkowy rachunek (w EUR) w celu dokonywania płatności za faktury wystawione w euro. Zgodnie z zasadami rachunkowości, stosowanymi w Grupie LOTOS S.A., każdy rachunek bankowy posiadał swój odpowiednik w koncie księgowym, stąd dla potrzeb ewidencji środków wsparcia, w dniu 15.01.2015 r. utworzono dla potrzeb ewidencji odpowiadające ww. kontom, trzy konta księgowe.

Podejmując ww. działania Grupa LOTOS S.A. wypełniła zobowiązania wynikające z § 5 ust 7 Umowy Wsparcia, tj. utworzyła odrębne rachunki bankowe dla Inwestycji dedykowane do obsługi środków wsparcia (odpowiednio w PLN i euro) oraz prowadziła księgi rachunkowe w sposób zachowujący odrębność ww. środków.

(dowód: akta kontroli str. 429-481, 656)

Ponadto z uwagi, iż część środków otrzymanych przez Grupę LOTOS S.A. tytułem wsparcia (do kwoty 450.000 tys. zł) jest wydatkowana w toku realizacji Inwestycji przez LOTOS Asphalt, po uprzednim przekazaniu jej tych środków przez Grupę LOTOS S.A. w związku z podwyższeniem kapitału zakładowego¹⁶ zawarła adekwatne zapisy o ww. w § 4 umowy z LOTOS Asphalt nr 173/ASF-NF/2015 z 27 lipca 2015 r.

Nadzór nad całokształtem spraw księgowych Grupy LOTOS S.A. oraz realizacją umów pomiędzy Grupą LOTOS S.A., a pozostałymi spółkami Grupy, prowadziło Biuro Centrum Finansowo-Księgowego Grupy LOTOS S.A. Sprawowało ono m.in. nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych LOTOS Asphalt i kontrolę w zakresie kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych w LOTOS Asphalt.

(dowód: akta kontroli str. 135-200, 654-655)

2.6. Zakres usług zarządzania Inwestycją (podzielony pomiędzy dwie spółki tj. Grupę LOTOS S.A. oraz LOTOS Asphalt) reguluje umowa o Zarządzanie Projektem z 30 czerwca 2015 r. wraz z aneksem nr 1. Funkcję zarządzania Inwestycją w imieniu spółki LOTOS Asphalt pełni w ramach Grupy LOTOS wyznaczony Dyrektor

¹³ Nr PLS.82.01.00.00 z dnia 08.10.2012 r.

¹⁴ Audyty planowane są w cyklu rocznym a program na rok 2017 nie został jeszcze określony (sporządza się go do 15 grudnia na rok następny)

¹⁵ Funkcjonował on do 02.07.2015 r. kiedy to został zamknięty a całość zgromadzonych tam środków została przeniesiona na drugi z funkcjonujących rachunków przeznaczonych dla środków wsparcia w zł.

¹⁶ Wypełniając warunki Umowy Wsparcia, w tym § 5 ust 9 wskazującego, że jeżeli część lub całość środków wsparcia zostanie przekazana przez Spółkę innemu podmiotowi z grupy kapitałowej w celu realizacji Inwestycji, Grupa LOTOS S.A. zapewni m.in., że podmiot ten również utworzy odrębny rachunek oraz będzie prowadzić księgi rachunkowe w sposób zapewniający odrębność środków wsparcia.

Projekt. W ramach ww. umowy Biuro Kontroli Projektu, przygotowuje sprawozdania i raporty oraz monitoruje budżet i wydatki całej Inwestycji (w tym również części dotyczącej LOTOS Asphalt) agregując pozyskiwane od obydwu spółek informacje o Inwestycji, które były wykorzystywane m.in. do raportowania do Ministerstwa Skarbu Państwa.

(dowód: akta kontroli str. 603-604, 616-651)

W okresie objętym kontrolą Grupa LOTOS S.A. zgodnie z § 5 Umowy wsparcia z dnia 15 października 2015 r., terminowo przekazała do MSP¹⁷ łącznie siedem sprawozdań okresowych z tego:

- a) sześć sprawozdań kwartalnych (za okres od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2016 r.), z czego pięć w okresie od 36 do 44 dni po upływie okresu sprawozdawczego, a jedno (po uzyskaniu zgodny Ministerstwa Skarbu Państwa¹⁸) po 70 dniach od tego okresu. Wszystkie złożone sprawozdania zawierały wymagane umową informacje oraz załączniki, w tym:
- wyciągi z rachunków środków wsparcia i pożyczek w Grupie LOTOS S.A. i LOTOS Asphalt;
 - sprawozdania F-01 Grupy LOTOS S.A. i LOTOS Asphalt za poszczególne kwartały,
 - zestawienia kosztów poniesionych na działania planowane w Biznesplanie (w ujęciu narastającym od początku wykorzystania wsparcia)
 - uchwały Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. w sprawie zaopiniowania sprawozdań, z wymaganą treścią opinii.
- b) jedno sprawozdanie roczne z wykorzystania wsparcia w 2015 r. (złożone po 162 dniach po upływie okresu sprawozdawczego¹⁹) zawierające wszystkie wymagane informacje oraz załączniki, w tym:
- Sprawozdanie Finansowe Grupy LOTOS S.A. za 2015 r. wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta;
 - opinię i raport biegłego rewidenta z badania stanu wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celu, na który Wsparcie zostało udzielone wraz z oceną uzyskanych efektów, przy czym zawierała ona wszystkie wskazane w § 5 ust 5 Umowy Wsparcia informacje;
 - uchwałę Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. w sprawie zaopiniowania sprawozdania, z wymaganą treścią opinii.

(dowód: akta kontroli str. 201-399)

W badanym okresie sporządzono łącznie cztery raporty i jedną opinie biegłego rewidenta z badania stanu wykorzystania środków wsparcia, odpowiednio:

- jeden raport i opinię za 2015 r. z badania stanu wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celu, na który wsparcie zostało udzielone (w związku z zapisami § 5 ust 4 pkt 2 Umowy Wsparcia);
- trzy kwortalne raporty sporządzone odpowiednio po: IV kwartale 2015 r., I i II kwartale 2016 r. na potrzeby Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

¹⁷ § 5 ust. 1 pkt 1 stanowi, że sprawozdania te przekazywane mają być do 45 dni po upływie kwartału

¹⁸ W związku z wypełnieniem warunku wskazanego w § 5 ust 2 Umowy Wsparcia

¹⁹ Zapisy Umowy Wsparcia w § 5 pkt 1 ppkt 2 wskazują że sprawozdanie to ma być przekazane do 180 dni po upływie kolejnego roku obrotowego Spółki z zastrzeżeniem, że pierwsze sprawozdanie zostanie przekazane w terminie 180 dni od upływu roku obrotowego kończącego się z dniem 31 grudnia 2015 r.

(w związku z postanowieniami Komitetu Audytu Rady Nadzorczej wskazanymi w protokole z dnia 14 grudnia 2015 r. o objęciu dodatkowo audytem przez biegłego rewidenta (oprócz sprawozdań rocznych) również sprawozdań kwartalnych Spółki dla Ministra Skarbu Państwa - pod względem wiarygodności, rzetelności i jasności informacji w nich zawartych.)

Ponadto 12 listopada 2015 r. na zlecenie Grupy LOTOS S.A. firma Ernst & Young Audyt Polska sporządziła raport z wykonania uzgodnionych procedur z wykorzystania Wsparcia po trzech kwartałach 2015 r.

W ww. raportach i opinii nie sformułowano żadnych zaleceń ani uwag.

(dowód: akta kontroli str. 201, 262-274, 305-312, 382-394)

2.7. Do 18 sierpnia 2016 r. nie wystąpił przypadek nie wywiązania się przedsiębiorcy z warunków Umowy wsparcia, w związku z czym Grupa LOTOS S.A. nie dokonywała zwrotu do budżetu państwa środków pochodzących ze wsparcia niebędącego pomocą publiczną.

(dowód: akta kontroli str. 427)

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie środków wsparcia przez Grupę LOTOS S.A. do końca I półrocza 2016 r.

Ocena cząstkowa

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 54 ust 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 31 października 2016 r.

Kontrolerzy
Alicja Szczepaniak
doradca ekonomiczny

Podpis

Jaćek Żmurko
starszy inspektor kontroli państwowej

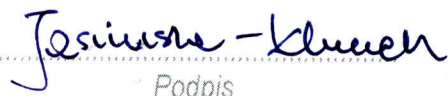

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

Ewa Jasiurska-Kluczek

Podpis